

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: strafferetskontoret@jm.dk
Kopi til anza@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325751
LIVT@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 24/00092-2

6. FEBRUAR 2024

HØRINGSSVAR OVER FORLÆNGELSE AF OMGØRELSESRISTEN OG UDVIDELSE AF ORDNINGEN OM FORENKLET PROCES FOR BEHANDLINGEN AF VISSE ERSTATNINGSKRAV

Justitsministeriet har ved e-mail af 10. januar 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven (Gennemførelse af aftale om initiativer vedrørende omgørelsesfristen i straffesager).

Instituttet fokuserer i sit høringssvar på den del af lovudkastet, som vedrører en udvidelse af ordningen om forenklet proces for behandling af visse erstatningskrav.

Med lovudkastet foreslås det at udvide anvendelsesområdet for retsplejelovens § 1018 h. Herefter vil erstatningskrav, der på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler rejses af forurettede i anledning af fejl hos politiet eller anklagemyndigheden vedrørende omgørelsesfristen, i visse tilfælde kunne behandles efter den forenkledede proces i retsplejelovens kapitel 93 a. Ændringen vedrører sager om voldtægt, overgreb på børn eller andet seksuelt forhold end samleje.

Reglerne vil ikke indebære ændringer af selve retten til erstatning. Det vil fortsat bero på dansk rets almindelige erstatningsregler, om den forurettede i det konkrete tilfælde har ret til erstatning.

I bemærkningerne, punkt 2.2.1. om gældende ret, er dansk rets almindelige erstatningsregler gennemgået. Det er anført, at dansk rets almindelige ansvarsgrundlag er culpa. Det er videre anført, at der i visse tilfælde er mulighed for at få godtgørelse for ikke-økonomisk skade, herunder efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, om tort. Bemærkningerne beskriver ikke adgangen til kompensation (erstatning eller godtgørelse) som følge af menneskeretten.

Hvis politiet eller anklagemyndigheden begår fejl, der fører til, at en mulig gerningsmand ikke kan retsforfølges, kan det efter omstændighederne udgøre en krænkelse af artikel 3 og 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har slået fast, at staten har en positiv pligt efter artikel 3 og artikel 8 til at håndhæve strafferetlige bestemmelser om voldtægt¹ og seksuelt misbrug af mindreårige² gennem en effektiv efterforskning og retsforfølgning. Det indebærer, at der skal foretages en efterforskning, der principielt er egnet til at identificere og retsforfølge gerningsmændene.³

Hvis konventionen er krænket, er staten erstatningsansvarlig på objektivet grundlag. Det er ikke en betingelse, at der er udvist culpa. Dette er fastslået af såvel Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol⁴ som af Højesteret.⁵

Det følger af artikel 13 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at et offer for en menneskeretskrænkelse om nødvendigt skal have mulighed for at få passende kompensation. Dette gælder også godtgørelse, hvor betingelserne for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, ikke er opfyldt. Der skal foretages en konkret vurdering af, om en konstatering af krænkelsen er tilstrækkelig til at sikre oprejsning, eller om det efter menneskeretten er nødvendigt at tildele offeret en kompensation.⁶

---

¹ M.C. mod Bulgarien, sagsnr. 39272/98, pr. 153; D.J. mod Kroatien, sagsnr. 42418/10, pr. 84.

² A og B mod Kroatien, sagsnr. 7144/15, pr. 110.

³ D.J. mod Kroatien, sagsnr. 42418/10, pr. 85; A og B mod Kroatien, sagsnr. 7144/15, pr. 108.

⁴ Kangasluoma mod Finland, sagsnr. 48339/99, præmis 48.

⁵ UfR 2017.2929 H

⁶ Varnava og andre mod Tyrkiet (16064/90, 16065/90, 16066/90, 16068/90, 16069/90, 16070/90, 16071/90, 16072/90 og 16073/90), storkammerdom af 18. september 2009, præmis 224-225; UfR 2017.2929 H; UfR 2017.3272 Ø; Jonas Christoffersen "Erstatningsansvar for overtrædelse af menneskeretten" i Peter Pagh mfl.: "Offentlige myndigheders erstatningsansvar", Jurist- og Økonomforbundets forlag (2017), side 164; Palle Bo Madsen: "Når erstatning er en menneskeret – menneskerettighedskonventionen og national erstatningsret", Juristen nr. 9 (2011), side 264.

Det er instituttets vurdering, at lovbemærkningernes beskrivelse af erstatningsreglerne er mangelfuld, da erstatningsbetingelserne i tilfælde af menneskerettighedskrænkelser ikke er gennemgået. Det bør beskrives i forarbejderne, at fejl begået i straffesager kan indebære, at forurettedes menneskerettigheder er krænket, og at erstatningsbetingelserne i så fald følger af menneskeretten. Det betyder, at ansvarsgrundlaget er objektivt, og at der skal kunne udbetales compensation, hvis det er krævet efter menneskeretten.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet i lovudkastet tilføjer en beskrivelse af de erstatningsbetingelser, der gælder i anledning af krænkelse af menneskerettighederne.

Der henvises til ministeriets sagsnummer 2023-06557.

Med venlig hilsen

Liv Teilgård

JURIDISK SPECIALKONSULENT